

Rosella
Pastorina

Ochutnávačky

Preložila Eva Mesárová

1.

Vošli sme postupne, jedna za druhou. Niekoľko hodín sme čakali postojacky na chodbe, potrebovali sme si sadnúť. Miestnosť bola veľká, steny biele. V strede stál dlhý drevený stôl, už sme mali prestreté. Naznačili nám, aby sme sa usadili.

Sadla som si a zostala nehybne na mieste, ruky s prstami prepletenými na bruchu. Predo mnou biely keramický tanier. Bola som hladná.

Ostatné ženy si tiež potichu posadali. Bolo nás desať. Niektoré sedeli rovno a spôsobne, vlasy stiahnuté do drdola. Iné sa obzerali. Dievča sediace oproti mne si okusovalo peru a kožtičku drvilo zubami. Mala mäkké líca posiate červenými škvrnami kuperózy. Bola hladná.

O jedenástej dopoludnia sme už pociťovali hlad. Nebolo to vidieckym vzduchom ani jazdou v malom autobuse. Tú dieru v žalúdku zaviniť strach. Už roky sme boli hladné a báli sme sa. S vôňou jedla pod nosom sa nám srdce v spánkoch rozbúšilo, ústa sa naplnili slinami. Pozrela som na dievča s kuperózou. Mala rovnakú chuť do jedla ako ja.

Zelené fazuľky boli poliate rozpusteným maslom. Maslo som nejedla od svojej svadby. Vôňa pečených papriek ma štípa v nosných dierkach, tanier prekypoval, nedokázala som od neho odtrhnúť zrak. Dievča oproti však malo na tanieri ryžu a hrášok.

„Jedzte,“ povedali z rohu miestnosti a znelo to skôr ako výzva, nie rozkaz. Videli ju, tú chuť v našich očiach. Otvorené ústa, zrýchlený dych. Zaváhali sme. Nikto nám nezaželal dobrú chuť, možno by som ešte mohla vstať a poďakovať sa, ráno boli sliepky štedré, jedno vajce mi na dnes postačí.

Opäť som spočítala spolustolovníčky. Bolo nás desať, nešlo o poslednú večeru.

„Jedzte!“ zopakovali z rohu, ale ja som už prehltala prvú fazuľku a cítila, ako mi krv prúdi až ku korienkom vlasov, až k prstom na nohách, cítila som, ako sa mi tep spomaľuje. Aký stôl si mi to prestrel – tieto papriky sú také sladké – akú hostinu si to pripravil, pre mňa, na drevenom stole bez obrusu, aachenská keramika a desať žien, ak by sme mali závoje, vyzerali by sme ako mníšky, refektár mníšok, ktoré zložili sľub mlčanlivosti.

Najprv si vkladáme do úst len malé sústa, akoby sme neboli povinné všetko prehltnúť, akoby sme ho mohli odmietnuť, toto jedlo, tento obed, ktorý nie je pre nás, pripadol nám len náhodou, náhodou si zaslúžime zúčastniť sa na jeho hostine. Potom sa však sklzne dolu pažerákom a pristane v tej diere v žalúdku, a čím viac ho zaplňa, tým viac sa diera rozširuje, tým pevnejšie zvierame vidličky. Jablková štrúdľa je taká dobrá, až mi zrazu do očí vyhrknu slzy, taká dobrá, že si do úst napchávam stále väčšie kúsky, hltám jedno sústo za druhým, až prudko zakloním hlavu a lapám po dychu, pod dohľadom mojich nepriateľov.

Moja matka hovorievala, že jedlom sa bojuje so smrťou. Hovorievala to pred Hitlerom, keď som chodila do základnej školy na Braunsteinasse 10 v Berlíne a Hitler ešte nebol. Zaviazala mi mašľu na zásterke, podala mi aktovku a dôrazne kládla na srdce, aby som si dávala pozor a počas obeda sa nezadusila. Doma som mala vo zvyku stále hovoriť, aj s plnými ústami, priveľa rozprávaš, povedala mi a ja som sa šla zadusiť práve preto, že ma rozosmieval ten tragický tón, jej výchovná metóda založená na hrozbe vyhynutia. Akoby každý prejav pudu sebazáchovy poukazoval na riziko konca: žiť je nebezpečné; celý svet je jedna veľká pasca.

Keď sme dojedli, pristúpili dvaja esesáci a žena po mojej lavici vstala.

„Sadni si! Vráť sa na svoje miesto!“

Žena sa zvalila na stoličku, akoby ju niekto strčil. Jeden z jej zatočených vrkočov sa uvoľnil zo sponky a trochu sa rozhojdal.

„Nemáte dovolené vstať. Až do nového rozkazu zostanete tu pri stole. V tichosti. Ak bolo jedlo otrávené, jed sa rýchlo dostane do krvného obehu.“ Esesák si nás jednu po druhej premeral, skúmal, ako zareagujeme. Ani sme nemukli. Potom sa znova obrátil k žene, ktorá vstala: mala oblečený dirndl, možno len chcela byť zdvorilá. „Len hodinu, neboj sa,“ povedal jej. „O hodinu budete voľné.“ „Alebo mŕtve,“ poznamenal jeho kolega.

Pocítila som, ako mi zviera hrudný kôš. Dievča s kuperózou si ukrylo tvár do dlaní, potlačilo vzlyky. „Prestaň,“ zasyčala brunetka vedľa nej, ale vtedy už plakali aj ostatné, ako nasýtené krokodíly, možno bolo na vine trávenie.

Potichu som povedala: „Môžem sa opýtať, ako sa voláte?“ Dievča s kuperózou nepochopilo, že sa prihovám jej. Natiahla som ruku, dotkla sa jej zápästia, ona sa strhla, pozrela sa na mňa s tupým výrazom, mala popraskané asi všetky žilky.

„Ako sa voláš?“ zopakovala som. Dievča zdvihlo hlavu a pozrelo do rohu, nevedelo, či smie hovoriť, dozorcovia vyzerali roztržito, bolo takmer poludnie, už cítili istú malátnosť. Asi si ju nevšímali, a tak zamrmlala: „Leni, Leni Winter,“ a vyznelo to ako otázka, hoci to bolo jej meno. „Leni, ja som Rosa,“ povedala som, „uvidíš, čoskoro sa vrátíme domov.“

Leni bola ešte takmer dievčatko, dalo sa to vytušiť podľa jej bacuľatých prstov; mala tvár tej, ktorej sa doteraz nikto v senníku nedotkol, a to ani na konci žatvy, keď sú už všetci unavení a nikomu sa nechce pracovať.

V tridsiatom ôsmom, po odchode môjho brata Franza, ma Gregor priviedol sem do Gross-Partsch, aby som sa zoznámila s jeho rodičmi: obľúbia si ťa, povedal mi hrdý na svoju berlínsku sekretárku, lebo si získal jej srdce a ona sa potom zasnúbila so svojím šéfom, ako vo filme.

Bol to pekný výlet, v sajdke na východ. *Ideme do Oostlandu*, spievalo sa v piesni. Znela z reproduktorov nielen 20. apríla. Hitlerove narodeniny sa oslavovali každý deň.

Prvýkrát som sa plavila trajektom a cestovala s mužom. Herta mi ustlala v synovej izbe a jeho poslala spať do podkrovia. Keď si išli rodičia ľahnúť, Gregor otvoril dvere a vkĺzol ku mne pod perinu. „Nie,“ zašepkala som, „tu nie.“ „Tak pod do senníka.“ Zahmlilo sa mi pred očami. „Nemôžem, čo ak si to tvoja matka všimne?“

Ešte sme sa spolu nemilovali. S nikým som sa ešte nemilovala.

Gregor mi jemne prešiel prstami po perách, obkreslil ich po obvode, potom zatlačil bruškom prsta silnejšie, až odhalil zuby, otvoril mi ústa a vložil do nich dva prsty. Na jazyku som pocítila, aké sú suché. Mohla som zovrieť čeľusť a uhryznúť ho. Gregor na to ani nepomyslel. Vždy mi dôveroval.

V noci som neodolala, vyšla som do podkrovia a ja sama som otvorila dvere. Gregor spal. Priblížila som svoje pootvorené pery k jeho, aby sa naše dychy premiešali, prebudil sa. „Chcela si vedieť, ako voniam v spánku?“ usmial sa na mňa. Vtisla som mu do úst jeden, potom dva a tri prsty, cítila som, ako sa mu ústa otvárajú, ako ma zvlažujú jeho sliny. Toto bola láska: ústa, ktoré nehryzú. Alebo možnosť zákerne chňapnúť ako pes, ktorý sa búri voči svojmu pánovi.

Mala som na sebe červené korále, keď ma na spiatočnej ceste chytil za zátylok. Nestalo sa to v senníku jeho rodičov, ale v kajute bez okienka.

„Musím ísť von,“ zamrmlala Leni. Len ja som si to všimla.

Brunetka vedľa nej mala ostré líčne kosti, lesklé vlasy, tvrdý pohľad.

„Psst,“ pohladila som Leni po zápästí; tentoraz sa nestrhla. „Už len dvadsať minút, o chvíľu to skončí.“

„Musím ísť von,“ trvala na svojom.

Brunetka na ňu zazrela: „Ty ozaj nedokážeš mlčať, však?“ zatriasla ňou.

„Čo to robíš?“ znelo to takmer ako vykriknutie.

Esesáci sa ku mne otočili. „Čo sa deje?“

Všetky ženy sa ku mne otočili.

„Prosím,“ povedala Leni.

Predo mnou zrazu stál esesák. Zdrapil ju za rameno a niečo jej výrazne šepol do ucha, niečo, čo som nepočula, no tvár sa jej z toho tak skrivila, až sa jej znetvorila.

„Je jej zle?“ spýtal sa iný dozorca.

Žena v dirndl znova vyskočila: „Jed!“

Ostatné ženy sa tiež postavili, Leni sa obrátil žalúdok a esesák ledva stihol ustúpiť, keď sa Leni vyvracala na podlahu.

Dozorcovia vybehli von, zavolali kuchára, podrobili ho výsluchu, Führer mal pravdu, Angličania ho chcú otráviť, ženy sa objímali, iné plakali pri stene, brunetka chodila tam a späť s rukami vbok a nosom vydávala zvláštne zvuky. Ja som pristúpila k Leni a chytila ju za čelo.

Ženy sa držali za brucho, ale nie kvôli bolestiam. Ukojili hlad a na to neboli zvyknuté.

Držali nás tam vyše hodiny. Podlahu sme vyčistili novinami a vlhkou handrou, zostal len kyslý zápach. Leni nezomrela, len sa prestala triasť. Potom zaspala s rukou v mojej a lícom opretým o predlaktie položené na stole, dievčatko. Cítila som, ako sa mi sťahuje žalúdok, ako mi v ňom vrie, no bola som príliš unavená na to, aby som sa tým znepokojovala. Gregor narukoval.

Nebol nacist, my sme nikdy neboli nacisti. Ako malá som nechcela vstúpiť do Bund Deutscher Mädel, nepáčila sa mi čierna šatka pod golierom bielej košele. Nikdy som nebola dobrá Nemka.

Keď temná a nemerateľná doba nášho trávenia zažehnala poplach, dozorcovia zobudili Leni a postavili nás do radu k autobusu, ktorý nás mal odviezť domov. V žalúdku mi už

nevrelo: nechal sa obsadiť. Moje telo prijalo Führerovo jedlo,
Führerovo jedlo kolovalo v mojej krvi. Hitler bol zachránený.
Ja som bola znovu hladná.